

DAUD KHAN

A TRIBUTE TO AFGHANISTAN

DAUD KHAN

Tribut a Afganistan

Daud Khan és un dels escassos hereus en actiu a Europa de la rica i mil·lenària tradició musical del seu país natal, Afganistan. Aquesta terra, castigada durant segles per innumerables conflictes bèl·lics, fou en una altra època pas obligat en els intercanvis entre els grans imperis dels temps antics: Xina, Pèrsia, Índia, Grècia... Tot aquest continuat flux de cultures i ètnies es manifesta clarament en la música afgana, que abasta un ample i variat ventall; des de la refinada música de cort clàssic,

de clara influència persa a l'oest (Herat), al colorista folklore urbà de Kabul i els seus voltants, amb manlleus de la música *raga* índia.

Daud Khan dona forma a totes aquestes músiques acompanyant la seua veu amb el rabab, llaüt afgà de 17 cordes l'origen del qual es perd en el temps i que els músics indis feren també seu convertint-lo en l'actual sarod, instrument que també utilitza Daud en els seus concerts.

Acompanyen a Daud Khan en les seues actuacions els músics:

Osvaldo Jorge: *tabla*

Efrén López: *rabab, tanpura, ud, tar*

Daud Khan va nèixer a Kabul, Afganistan, en 1955. Estudià rabab amb un dels grans mestres de tots els temps, Ustad Muhammad Umar. Més tard, va dependre a tocar el sarod, instrument de Índia del Nord el qual és descendent directe del rabab, de la ma del gran Ustad Amjad Ali Khan a Índia.

Un avantpassat d'Amjad Ali Khan, anomenat Muhammad Hashim Bangesh, portà el rubab des de Ghazni (Afganistan) a Gwalior (Índia) i la seua família desenvolupà el sarod a partir d'ell. Ustad Amjad Ali Khan és la sisena generació d'aquesta família de músics (senia gharana).

Daud actua freqüentment a Europa, EUA i Índia. En aquest país fou guardonat amb el premi Ustad Hazif Ali Khan en els anys 1988 i 1995.

A més, és el cap d'estudis de l'Acadèmia de Música Índia de Köln (Colònia, Alemanya), que fou fundada pel seu mestre Ustad Amjad Ali Khan, i en la que continua amb el seu llegat en l'ensenyament segons les tradicions musicals d'Afganistan i Índia. Durant la seua estada a Europa ha col·laborat amb Ross Daly, Jordi Savall, Mawash i el Kabul Ensemble, entre d'altres.

El gran músic indi Amjad Ali Khan Saheb, qui fou el meu *ustad* (mestre), donava una definició molt significativa de la música clàssica índia, que considere també vàlida per a la música clàssica afgana. Ell deia: "el sentit de la música clàssica índia és llibertat amb disciplina".

Això significa que hem d'aprendre les regles fonamentals de la *raga* (teoria índia dels modes musicals) i les diferents composicions basades en aquest sistema, així com les seues possibilitats d'interpretació i expressió en el marc de cada mode (*rag* o *maqam*).

De vegades, la paraula improvisació ens porta a sobreentendre que hom pot tocar un instrument espontàniament i sense un coneixement profund de la *raga*. De fet, però, hom pot prendre partit dins la riquesa i bellesa d'una composició sols si hom sap com expressar-hi allò essencial del seu caràcter.

Al igual que a voltes ocorre en la música clàssica occidental, en la nostra tradició molts músics segueixen els ensenyaments d'un mestre (*ustad*) el qual és representatiu d'una certa manera de tocar o cantar. És una manera de mantenir viva en la ment de qui escolta aquesta música l'esperança d'arribar a millors i més pacífics temps.

Daud Khan Sadozai

La Música de l'Afganistan

El govern d'Afganistan fou oficialment reconegut per primera volta en 1847. Un total de dotze diferents grups ètnics: tadjiks, uzbeks, turcmans, i hazaras, belutxos, patxai, pashtuns... foren unificats en un mateix territori i van haver d'establir una única identitat.

Totes aquestes diferents ètnies contribueixen a representar la diversitat musical afgana i es classifiquen en tres principals categories culturals. Des de Kabul a Kandahar, les parts oriental i del sud estan en contacte privilegiat amb la vall de l'Indo, el que ha originat freqüents intercanvis amb la música del nord de la Índia. En l'altra part, la música de Herat en la part occidental, s'ha beneficiat durant segles de la influència persa. Al mateix temps, la zona nord de l'Afganistan ha adquirit una estètica molt peculiar gràcies a les seues fronteres amb territoris turcmans, uzbeks i tadjiks. Hom podria esmentar fins i tot una altra entitat musical de les comunitats pashtun (actualment un 40% de la població). Hem de mencionar també la gran diferència existent entre la societat agrícola i l'estil de vida urbà de ciutats com Kabul o Herat.

La música afgana es divideix en popular, semi-clàssica i clàssica.

El gènere popular conté una gran quantitat de cançons que poden ser interpretades també com a peces instrumentals. Cada cançó consta de tres parts: versos, tornada, i interludis instrumentals.

La música clàssica està basada en conceptes molt més sofisticats que l'emparenten amb la música del nord de la Índia u la seua concepció dels modes (ragas): un desenvolupament progressiu d'una melodia base que expressa un estat emocional preestablert. S'executa sobre complexos cicles rítmics (de 10, 12, 14, 15 o 16 temps) dits taal. Famosos músics com Ustad Muhhamad Umar amb el rubab, o Ustad Qasim amb el cant, han elevat la música clàssica afgana a un grau molt alt de refinament.

El gènere semi-clàssic es troba situat entre els dos anteriors. Els músics dins d'aquesta categoria utilitzen l'estructura popular junt a una inspiració poètica i melòdica més acurada.

El règim soviètic primer i el poder Taliban més tard han originat una de les diàspores més grans de la història. Milions d'afgans emigraren arreu del món, i entre ells, músics com Daud Khan que encara exerceixen el seu art hui en dia després de més de 20 anys d'exili.

El Rabab

El rabab és conegut com el més tradicional instrument de la música popular afganesa. La major part del repertori tradicional pot ser executat amb aquest instrument, habitualment amb una forta accentuació rítmica. L'estil clàssic d'interpretació, molt menys freqüent, està caracteritzat per la seua seriosa expressió musical i una forma meditativa d'abordar les melodies. Des de molt de temps enrere, el rabab va tindre una destacada presència en les tradicions musicals dels Sufís. Maulana Runi va elogiar l'instrument, el qual és mencionat sovint als seus poemes. Molts altres poetes místics medievals cantaren al rabab.

Organològicament, l'instrument està compost d'una caixa de fusta de morera tallada que comprèn tot l'instrument a excepció de la tapa. Aquesta està feta de pell d'anyell tensada i encolada. El rabab té quatre tipus de cordes amb diferents funcions: tres cordes melòdiques fabricades amb budell, dues o tres cordes amb afinació fixa o de bordó (yuri); de 10 a 14 cordes simpàtiques o de ressonància fetes amb acer i bronze, i una corda de bordó aguda (chikari) que té una funció d'acompanyament rítmic, importantíssima en la música de rabab.